

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/94/2023
Identifikačné číslo spisu:	6119460371
Dátum vydania rozhodnutia:	20.02.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6119460371.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členiek senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a JUDr. Aleny Adamcovej, v spore žalobkyne O. H., narodennej N., bytom W., právne zastúpenej JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA BEDNÁŘOVÁ HODOŇOVÁ SENKOVÁ, združenie s o sídlom Žilina, Mariánske námestie 31, IČO: 42 224 501, proti žalovanej E. H., narodennej N., bytom R., právne zastúpenej advokátom JUDr. Stanislavom Rešutíkom, so sídlom Brezno, Nám. M. R. Štefánika 29/36, IČO: 45 028 559, o zaplatenie 5.154,12 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 13C/41/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 16. júna 2021 sp. zn. 7Co/55/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaná má voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred súdom prvej inštancie

1. Návrhom na vydanie platobného rozkazu sa žalobkyňa voči žalovanej domáhala pôvodne zaplatenia sumy 3.804 eur s 5 % úrokom z omeškania z tejto sumy od 10. 10. 2019 do zaplatenia na tom základe, že uvedenú čiastku ako ručiteľka v splátkach uhradila na účet vedený na meno C. H., z ktorého boli realizované splátky hypotekárneho úveru, zabezpečeného záložným právom banky na rodinný dom súp. č. XXX/XX. a pozemky v jej vlastníctve. Po podaní odporu bol spor postúpený Okresnému súdu Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“), ktorý po pripustení zmeny žaloby rozsudkom z 22. októbra 2020 č. k. 13C/41/2020-105 zamietol návrh žalovanej na prerušenie konania do skončenia konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov medzi žalovanou a jej manželom (výrok I.), zamietol žalobu (výrok II.) a žalovanej proti žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok III.).

2. Vo vzťahu k výroku I. poukázal na ustanovenia § 162 ods. 3 a § 164 zákona č. 160/2015 Z. z.

Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) a zamietnutie návrhu na prerušenie konania do skončenia konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej aj „BSM“) žalovanej a syna žalobkyne odôvodnil tým, že v čase rozhodovania súdu o predmetnom spore také konanie o vyporiadanie BSM neprebíha.

3. Súd prvej inštancie mal preukázané, že medzi stranami nebolo sporné, že žalovaná a jej manžel - syn žalobkyne C. H., nar. XX. XX. XXXX, uzatvorili dňa 03. 08. 2015 Zmluvu o hypotekárnom úvere č. XXXXXXXXXXXX a Zmluvu o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, na základe ktorej im J. ako veriteľ poskytl úver vo výške 67.000 eur. Dohodou o ručení z 03. 08. 2015 žalobkyňa vyhlásila, že pohľadávku veriteľa z úverovej zmluvy uspokojí, ak ju neuspokojí žalovaná s manželom. Žalovaná sa od svojho manžela odst'ahovala. Manželia spolu prestali splácať úver a tak žalobkyňa, vedomá si svojho záväzku ako ručiteľa, počnúc mesiacom december 2018 bez vyzvania banky ako veriteľa, začala pravidelne zasielať čiastku vo výške 317 eur na bankový účet vedený na meno C. H., z ktorého účtu boli realizované splátky úveru a tieto čiastky boli následne každý mesiac zrazené v prospech banky. Celkovo tak v období od decembra 2018 do novembra 2019 žalobkyňa uhradila sumu vo výške 3.804 eur.

4. Nebolo sporné, že na úver č. XXXXXXXXXXXX za obdobie od 01. 11. 2018 do 03. 04. 2020 bola celkovo zaplatená suma 1.296,33 eur, čo mal súd preukázané aj z Potvrdenia banky z 03. 06. 2020 (č. 1. 61), že na úver č. XXXXXXXXXXXX za obdobie od 01. 11. 2018 do 03. 04. 2020 bola celkovo zaplatená suma 3.857,79 eur, čo mal súd preukázané aj z Potvrdenia banky z 01. 06. 2020 (č. 1. 62), spolu 5.154,12 eur, a že žalobkyňa celú sumu vo výške 5.154,12 eur platila v čiastkach, každej po 317 eur, pričom všetky platby, t. j. celú sumu poukazovala na účet svojho syna C. H., a z tohto účtu následne boli uvedené platby zrazené v prospech banky. Súd prvej inštancie pripustil zmenu žaloby tak, že žalovaná bude povinná zaplatiť žalobkyni sumu 5.154,12 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 3.804 eur od 01. 10. 2019 do zaplattenia a zo sumy 1.350,12 eur od 31. 07. 2020 do zaplattenia.

5. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku poukázal na ustanovenia § 546 a § 550 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj „OZ“).

6. Uviedol, že „podľa § 546 Občianskeho zákonníka, dohodou účastníkov možno zabezpečiť pohľadávku ručením. Ručenie vzniká písomným vyhlásením, ktorým ručiteľ berie na seba voči veriteľovi povinnosť, že pohľadávku uspokojí, ak ju neuspokojí dlžník. Ručenie, ktorým sa zabezpečuje pohľadávka veriteľa, vzniká dohodou veriteľa a ručiteľa, v ktorej ručiteľ písomne zoberie na seba povinnosť uspokojiť veriteľovu pohľadávku, ak ju neuspokojí sám dlžník. Ručenie teda vzniká dohodou účastníkov, a nie jednostranným vyhlásením ručiteľa. Preto je nepochybné, že na vznik ručiteľského vzťahu je potrebný súhlas veriteľa. Súhlas dlžníka sa nevyžaduje. Ručiteľský záväzok možno platne prevziať iba v písomnej forme, pretože inak by šlo o neplatný právny úkon (§ 40 ods. 1 OZ). Z účelu ručenia vyplýva, že jeho predmetom je najčastejšie záväzok zaplatiť peňažný dlh. Nepeňažné pohľadávky možno zabezpečiť ručením len v prípade, keď ich predmetom je zastupiteľné plnenie. Pri záväzkoch, ktorých predmet plnenia je viazaný priamo na osobu dlžníka (napr. namaľovanie obrazu, vykonanie určitej činnosti), ručenie neprichádza do úvahy. Záväzkový právny vzťah z ručenia môže existovať iba popri hlavnom (základnom) záväzkovom právnom vzťahu (veriteľ - dlžník), a preto má povahu vedľajšieho právneho vzťahu (ide o akcesorický právny vzťah). Z tejto jeho povahy vyplýva, že ručiteľský záväzok možno prevziať iba vo výške záväzku dlžníka. Ručiteľ sa totiž nemôže zaviazat' na plnenie vo väčšom rozsahu, než v akom je zaviazaný plniť sám dlžník. Ručiteľský záväzok sa viaže na pohľadávku, a nie na dlžníka. Smrťou dlžníka ručiteľský záväzok nezaniká. Ručiteľ aj po smrti dlžníka naďalej ručí za záväzok dlžníka v rozsahu, v akom sa na to zaviazal. Ručiteľský záväzok zaniká až zánikom pohľadávky, ktorá ním bola zabezpečená. Zanikne aj tým, že ručiteľ splnil veriteľovi dlh za dlžníka, alebo vtedy, keď ručiteľ právom odoprel plniť, pretože veriteľ zaviniť, že dlžník pohľadávku nemôže uspokojiť.“

7. Na základe vyššie uvedených skutkových zistení dospel k záveru, že žalobkyňa ako ručiteľ poskytla plnenie svojmu synovi C. H. ako dlžníkovi banky, a teda neplnila veriteľovi, ale plnila dlžníkovi, a preto nie je oprávnená náhradu za toto plnenie požadovať od žalovanej ako dlžníka. Žalobu z toho dôvodu

zamietol v celom rozsahu.

II.

Odvolaie žalobkyne

8. Rozsudok súdu prvej inštancie napadla žalobkyňa odvolaním z dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP, t. j. z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Namietla, že súd žalobu zamietol z jediného dôvodu a to, že žalobkyňa zasielala finančné prostriedky na účet manžela žalovanej C. H. a nie banke, teda, ako vyplýva z bodu 17. napadnutého rozsudku, plnila dlžníkovi a nie veriteľovi.

9. Poukázala na to, že v konaní bolo nesporne preukázané, že žalobkyňa zasielala na bankový účet, určený na odpisovanie úverov, finančné prostriedky na jednotlivé splátky a na tento účel celkom uhradila sumu vo výške 5.154,12 eur, ktorá bola odpísaná v prospech banky. V konaní bolo tiež nesporne preukázané, že žalovaná mala z takto vynaložených finančných prostriedkov výhodu v podobe zníženia svojich pasív BSM a súčasne nárastu čistej hodnoty BSM, ktorá bude predmetom vyporiadania po zániku BSM žalovanej a jej manžela. V konaní bolo napokon nesporné, že realizáciou úhrad na splátky úverov žalobkyňa chránila nehnuteľnosti žalovanej a jej manžela pred výkonom záložného práva zo strany banky.

10. Napriek uvedeným nesporným skutočnostiam a výhodám na strane žalovanej súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobkyňa nemá právny nárok na vrátenie takto vynaložených finančných prostriedkov a jej pričinenie sa o znižovanie úverov žalovanej a jej manžela, z ktorých žalovaná a jej manžel čerpajú výhody, má pre ňu za následok finančnú stratu vo výške 5.145,12 eur, ktorú nemá možnosť žiadnym spôsobom kompenzovať. Náhrady týchto úhrad sa žalobkyňa nebude môcť domáhať ani v konaní o vyporiadanie BSM, pretože nemôže byť účastníkom takého konania, a započítania týchto úhrad vo svoj prospech sa nebude môcť domáhať ani C. H., pretože úhrady neboli realizované z jeho prostriedkov a žalobkyňa mu ich ani na tento účel ani nepožičala. To všetko napriek tomu, že je preukázané, že v rozsahu plnenia žalobkyne zanikol záväzok žalovanej voči banke ako veriteľovi. Žalovaná pritom okrem vznesenia uvedenej námietky, s výnimkou námietok legitimácie strán sporu, s ktorými sa súd vyporiadal a vyhodnotil ich ako nedôvodné, nenamietala spornosť žiadneho z tvrdení žalobkyne.

11. Žalobkyňa poukázala na ustanovenia § 546, § 547, § 548 ods. 1, 2 a 3, § 549 a § 550 OZ a namietla, že súd prvej inštancie nesprávne interpretoval ustanovenia OZ. Ručenie môže zaniknúť rôznymi spôsobmi, predovšetkým zánikom primárneho záväzku, ktorý môže zaniknúť na podklade rôznych právnych základov, pričom medzi ne patrí aj zánik záväzku v dôsledku úkonov ručiteľa, najmä splnením dlhu v zmysle § 548 ods. 1 OZ. Z potvrdení banky nesporne vyplýva, že v rozsahu vynaloženia prostriedkov zo strany žalobkyne na úvery žalovanej a jej manžela zanikol ich záväzok voči banke, ktorá je ich veriteľom. Banka si v uvedenom rozsahu voči žalovanej a jej manželovi nebude môcť uplatňovať záväzok v rozsahu, v akom bol plnený žalobkyňou. V tom primárne spočíva prospech na strane žalovanej a jej manžela. Zákonná úprava bližšie neprecizuje spôsob uspokojenia pohľadávky veriteľa. Ustálená judikatúra pripúšťa aj to, aby ručiteľ poskytol peňažné plnenie v prípadoch, keď sa dlžník zaviazal k plneniu nepeňažnému. Zákon v tejto súvislosti v žiadnom prípade nevylučuje, aby ručiteľ plnil rovnako ako dlžník. Povinnosťou žalovanej a jej manžela, v rámci plnenia si povinností vo vzťahu k banke ako veriteľovi, bolo zabezpečiť k 20. dňu v tom-ktorom mesiaci na účte, vedenom na meno C. H. vedeného v J., číslo účtu J., finančné prostriedky na účel odpísania splátok. Rovnakým spôsobom plnila aj žalobkyňa a to tak, že pravidelne každý mesiac k 20. dňu v mesiaci odoslala na uvedený bankový účet sumu potrebnú na odpísanie splátok úverov a v tento deň boli tieto prostriedky aj v prospech úverov žalovanej a jej manžela odpísané.

12. Súd nesprávne interpretoval ustanovenia Občianskeho zákonníka o ručení, ak dospel k záveru, že realizácia platieb na splátky úverov, ktoré boli odpísané v prospech úverov žalovanej a jej manžela, bola v skutočnosti plnením dlžníkovi banky a nie banke ako veriteľovi. Žalobkyňa ako ručiteľka plnila na

bankový účet, ktorý bol platobným miestom podľa dohody medzi bankou a dlžníkmi - žalovanou a jej manželom, z ktorého banka odpisovala splátky úverov. Žalobkyňa voči C. H. nemala žiaden záväzok, ktorý by mu bola povinná splácať k 20. dňu toho-ktorého mesiaca ani sa mu žiadnym spôsobom nezaviazala, že na jeho bankový účet bude mesačne zasielať finančné prostriedky. Záver, že prekážkou vzniku nároku tretej osoby voči dlžníkovi nie je skutočnosť, že tretia osoba poskytuje plnenia na bankový účet, z ktorého sa splátky úveru odpisujú, vyplýva aj z rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9Co/8/2020 z 27. februára 2020, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Žilina sp. zn. 27C/79/2017 z 24. januára 2019.

III.

Konanie pred odvolacím súdom

13. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) o odvolaní žalobkyne rozhodol bez nariadenia pojednávania rozsudkom zo 16. júna 2021 č. k. 7Co/55/2021-152, ktorým rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutom výrok II. spolu so závislým výrokom III. podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil (ďalej aj „výrok I.“) s tým, že vo výroku I. zostáva rozsudok nedotknutý (výrok II.) a žalovanej priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania (výrok III.).

14. Odvolací súd v bode 7. odôvodnenia rozsudku skonštatoval, že záver súdu prvej inštancie, že žalobou uplatnený nárok na zaplatenie žalovanej sumy voči žalovanej titulom náhrady na základe podmienok ustanovenia § 550 OZ nie je dôvodný, je vecne správny.

15. K výkladu ustanovenia § 546 OZ súdom prvej inštancie považoval odvolací súd (v bode 9. odôvodnenia jeho rozsudku) za potrebné poukázať na subsidiárnu povahu ručenia, prejavujúcu sa v tom, že povinnosť ručiteľa plniť nastupuje až po tom, čo bol dlžník veriteľom márne k plneniu vyzvaný (§ 548). Práve akcesorickou a subsidiárnou povahou sa ručenie líši od prevzatia dlhu (§ 531 ods. 1) a pristúpenia k záväzku (§ 533). V tejto súvislosti nemožno opomenúť ani ustanovenie § 548 ods. 1 OZ, v zmysle ktorého ručiteľ je povinný dlh splniť, ak ho nespĺnil dlžník, aj keď bol k tomuto veriteľom písomne vyzvaný. Ručiteľova povinnosť plniť dlh namiesto dlžníka je podmienená tým, že dlžník, aj keď bol veriteľom písomne vyzvaný k splneniu splatného dlhu, v primeranej dobe ho nespĺnil. Povinnosť ručiteľa nie je totiž závislá na tom, či dlžník je alebo nie je schopný sám dlh splniť, ani na tom, že veriteľ s vymáhaním svojej pohľadávky proti dlžníkovi nebol úspešný. Bez písomnej výzvy doručenej dlžníkovi nie je ručiteľ povinný veriteľovi plniť. Pokiaľ by sa ručiteľ zaviazal, že uspokojí pohľadávku veriteľa bez ohľadu na to, či bude dlžník vyzvaný k plneniu, išlo by zrejme o pristúpenie k záväzku (§ 533).

16. V danom prípade z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynulo (bod 10. rozsudku odvolacieho súdu), že žalobkyňa začala zasielať peňažné prostriedky na osobný účet C. H. (svojho syna) bez toho, aby banka upozornila dlžníkov (žalovanú a jej syna C. H.), že dlh sa neplní, a že je ho potrebné splniť v určitej primeranej lehote. K takejto výzve banky nedošlo, keďže nedošlo ani k žiadnemu omeškaniu dlžníkov so splácaním poskytnutého úveru. Povinnosť ručiteľa splniť dlh za dlžníkov by nastala len v prípade, ak by dlžníci boli písomne vyzvaní na jeho splatenie a danú povinnosť by si nespĺnili. Ak by takéto okolnosti aj nastali, bolo by povinnosťou ručiteľa plniť dlh priamo banke a nie dlžníkovi. Z osobného účtu C. H. vyplynulo, že na tento mesačne prichádzali rôzne peňažné sumy v podobe vkladov a boli uskutočňované aj transakcie na účely vykonávania platieb, medzi ktorými (okrem iných) bola splátka pohľadávky z úveru (2x pod rôznym identifikačným číslom). Preto ak žalobkyňa dobrovoľne zasielala na účet C. H. mesačne peňažnú sumu 317 eur, nejednalo sa o plnenie ručiteľského záväzku v zmysle podmienok § 546 a § 548 ods. 1 OZ, ale o plnenie na základe iného právneho vzťahu medzi ňou a C. H., ktorý však predmetom tohto konania z hľadiska vymedzenia na základe podanej žaloby nebol.

17. Na základe vyššie uvedeného odvolací súd v bode 11. odôvodnenia jeho rozsudku zhodne so záverom súdu prvej inštancie dospel k záveru, že k naplneniu podmienok uvedených v § 550 OZ, na základe ktorých by si žalobkyňa mohla uplatnenú pohľadávku uplatňovať voči žalovanej ako náhradu z ručiteľského záväzku, nedošlo. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

IV.

Dovolanie žalobkyne

18. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej len „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP v nadväznosti na ustanovenie § 382 a § 383 CSP.

19. K porušeniu práva na spravodlivý proces došlo podľa dovolateľky tým, že odvolací súd k potvrdeniu rozhodnutia súdu prvej inštancie viedli podstatne iné dôvody - dôvody, ktoré súd prvej inštancie vyhodnotil inak, pri použití iných zákonných ustanovení a pri skutkových záveroch, ktoré nevyplynuli z dokazovania vykonaného pred súdom prvej inštancie. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na „nových“ prekvapivých dôvodoch a dovolateľka nemala možnosť namietat' správnosť nového právneho názoru.

20. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že dospel v porovnaní so súdom prvej inštancie k iným právnym a skutkovým záverom, ktoré nevyplynuli z vykonaného dokazovania, teda že

- dovolateľka by mala povinnosť plniť až vtedy, ak by dlžníci neplnili po tom, čo boli na plnenie veriteľom písomne vyzvaní,
- ak by sa dovolateľka zaviazala k uspokojeniu pohľadávky veriteľa bez ohľadu na to, či bude dlžník vyzvaný k plneniu, išlo by o pristúpenie k záväzku (§ 533 OZ),
- dovolateľka plnila na základe iného právneho vzťahu.

21. Súd prvej inštancie dovolateľke nevytkol, že plnila veriteľovi bez toho, aby dlžníci neplnili svoj dlh po tom, čo boli na jeho plnenie osobitne vyzvaní. Naopak, súd prvej inštancie v ods. 14. rozsudku uviedol, že dovolateľka „byť si vedomá svojho ručiteľského záväzku, ktorý prevzala písomne na základe Dohody o ručení uzavretej dňa 3. augusta 2015, zaplatila v období od 1. novembra 2018 do 30. apríla 2020 sumu vo výške 5.154,12 eur“.

22. Súd prvej inštancie tak dospel k záveru, že dovolateľka z titulu ručiteľského záväzku plniť mohla aj bez splnenia týchto podmienok. Odvolací súd však dospel k celkom inému právnemu záveru, t. j. že dovolateľka ako ručiteľka plniť nemohla, lebo jej taká povinnosť nevznikla. Dovolateľke nebolo umožnené týmto novým právnym záverom odvolacieho súdu namietat'.

23. Odvolací súd podľa dovolateľky vec nesprávne právne posúdil. V Občianskom zákonníku, ale ani v Obchodnom zákonníku nie je žiadne ustanovenie, z ktorého by vyplynulo, že ručiteľ nie je oprávnený plniť veriteľovi kedykoľvek po tom, čo sa stane ručiteľom. Ustanovenia priamo upravujú iba vznik povinnosti ručiteľa plniť zo svojho ručiteľského záväzku a vznik práva veriteľa domáhať sa plnenia od ručiteľa, ktoré sa podmieňuje písomnou výzvou dlžníkovi, ktorú dlžník v stanovenej lehote nesplnil. Vznik práva ručiteľa plniť to, k čomu sa dohodou o ručení zaviazal, zákon neupravuje. Z tohto dôvodu tak neexistovala žiadna právna opora pre záver odvolacieho súdu, že tým, že sťažovateľka plnila bez podmienky písomnej výzvy veriteľa dlžníkovi, ktorý v stanovenej lehote výzvu nesplnil, neplnila svoj ručiteľský záväzok. V tejto súvislosti dovolateľka uviedla, že právne posúdenie vecí patrí súdu, čo platí tak pre súd prvej inštancie ako aj pre odvolací súd.

24. Dovolateľka namietla, že ručiteľský záväzok ako akcesorický záväzok je závislý od hlavného záväzku, ktorým je v prejednávanej veci zmluva o úvere ako absolútny obchod podriadený Obchodnému zákonníku (ďalej aj „ObchZ“). Vzťahy, ktoré vznikajú pri zabezpečení záväzkov z úverovej zmluvy sa tak tiež majú spravovať ustanoveniami ObchZ. Poukázala na ustanovenia § 303, § 306 ods. 1, § 308 a § 309 ObchZ.

25. Dovolateľka sa stala ručiteľkou okamihom nadobudnutia platnosti a účinnosti dohody o ručení. V tom istom okamihu vzniklo aj jej právo plniť. Dovolateľka tak bola oprávnená plniť svoj záväzok kedykoľvek, obzvlášť, ak mala vedomosť, že žalovaná a jej manžel ručením zabezpečený záväzok neplnia a aké riziká z tohto ich konania pre ňu ako ručiteľku plynú. Zákon upravuje podmienky vzniku

povinnosti plniť, ale neobmedzuje právo ručiteľa plniť, obzvlášť, ak má vedomosť, že dlžník neplní. Dovolateľka mohla svoj ručiteľský záväzok plniť kedykoľvek, pretože jej zákon také konanie nezakazuje ani ho neviaže na splnenie akýchkoľvek podmienok. V rozsahu jej plnenia zanikol záväzok žalovanej a jej manžela voči banke.

26. Právne novým bol aj ďalší čiastkový záver odvolacieho súdu, že ak by sa dovolateľka zaviazala k uspokojeniu pohľadávky veriteľa bez ohľadu na to, či bude dlžník vyzvaný k plneniu, išlo by zrejme o pristúpenie k záväzku (§ 533). Uvedené konštatovanie odvolacieho súdu je aplikáciou vo veci doposiaľ nepoužitého zákonného ustanovenia - § 533 OZ, na čo dovolateľka v rozpore s § 382 CSP nebola upozornená a vyzvaná, aby sa k jeho možnému použitiu vyjadrila. Aplikácia tohto ustanovenia, z ktorého je zrejme, že odvolací súd má za to, že plnenie dovolateľky nevykazuje znaky ručenia, ale iného právneho inštitútu, bola pre posúdenie veci rozhodujúca. Ako totiž vyplýva z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, ten dospel k záveru, že plnenie ručiteľa je možné až po márnej výzve dlžníkovi a ak dôjde k plneniu bez výzvy dlžníkom, musí ísť o iný právny inštitút. Z tohto dôvodu bolo potrebné, aby dovolateľka o možnosti použitia tohto ustanovenia vedela a mala možnosť k nemu zaujať stanovisko.

27. Záver odvolacieho súdu, že ak by sa ručiteľ zaviazal, že uspokojí pohľadávku veriteľa bez ohľadu na to, či bude dlžník vyzvaný k plneniu, išlo by zrejme o pristúpenie k záväzku v zmysle § 533 OZ, je však nesprávny, pretože dovolateľka sa s veriteľom písomne nedohodla, že splní za dlžníkov ich peňažný záväzok a nestala sa ani dlžníkom popri pôvodných dlžníkoch. Súčasne pre aplikáciu tohto ustanovenia nie je splnená ani podmienka absencie súhlasu dlžníka.

28. Napokon odvolací súd dospel k záveru, že dovolateľka plnila z iného právneho vzťahu, ktorý, z hľadiska vymedzenia na základe podanej žaloby, nebol predmetom konania.

29. Odvolací súd podľa dovolateľky dospel k celkom novým skutkovým zisteniam, ktoré v konaní pred súdom prvej inštancie nielenže neboli preukázané, ale neboli ani tvrdené, pričom tvrdenie dovolateľky o tom, že plnila z titulu ručiteľského záväzku nebolo zo strany žalovanej rozporované a v súlade s § 151 ods. 1 CSP sa v konaní stalo nesporným. Súd prvej inštancie nedospel k záveru, že z vykonaného dokazovania vyplynulo, že dovolateľka plnila z iného právneho vzťahu s manželom žalovanej. Odvolací súd k uvedenému záveru dospel bez toho, aby zopakoval alebo vykonal dokazovanie. Dovolateľka prevzala ručiteľský záväzok a plnila z dôvodu, že neplnili dlžníci. Za týmto účelom dovolateľka predložila aj výpisy z bankového účtu, ktoré žalovaná strana nerobila spornými, z ktorých vyplynulo, že to bola ona a nie dlžníci, kto zaslaním prostriedkov zabezpečil, že sa mohli v plnej výške odpísať splátky úveru žalovanej a jej manžela. Dovolateľka pritom neplnila žiaden iný záväzok voči manželovi žalovanej, existenciu takého záväzku v konaní nikto netvrdil ani nepreukazoval, napokon na strane dovolateľky by dokazovanie neexistencie iného záväzkového vzťahu bolo v rozpore s negatívnou dôkaznou teóriou.

30. Obrana žalovanej v priebehu konania sa obmedzila na spochybnenie listinného dôkazu - k žalobe priložený výpis z účtu, t. j., skutočnosť, že by sumy boli skutočne zaplatené a nedostatok pasívnej vecnej legitímácie, následne tvrdila, že dovolateľka si môže svoje nároky uplatňovať až po úplnom splnení ručiteľského záväzku a napokon uviedla, že dovolateľka ani dlžníci neboli vyzvaní na plnenie a dovolateľka tak nemala povinnosť plniť. V žiadnom podaní ani v žiadnom vyjadrení žalovaná netvrdila iný dôvod pre zasielanie prostriedkov dovolateľkou na bankový účet určený na odpisovanie splátok úveru a nespochybnila ani to, že táto plnila z titulu svojho ručiteľského záväzku. Tvrdenie dovolateľky o tom, z akého dôvodu plnila na bankový účet určený na odpisovanie úveru, sa stalo nesporným a odvolaciemu súdu neprislúcha polemizovať o tom, že by taký iný dôvod z iného právneho vzťahu mohol existovať, pretože k takému zisteniu nedospel súd prvej inštancie a odvolací súd nezopakoval ani nedoplnil dokazovanie. V tejto súvislosti žalovaná nespochybnila ani výpisy z účtu predložené dovolateľkou, z ktorých vyplynulo, že keď dovolateľka prostriedky na účet vložila, tieto boli vzápätí odpísané na splácanie úveru, pričom v čase uskutočnenia platby dovolateľkou sa na tomto účte iné prostriedky nenachádzali. Aj toto tvrdenie dovolateľky sa stalo nesporným.

31. Pri doslovnom výklade jednotlivých bodov rozsudku súdu prvej inštancie je zrejme, že súd prvej

inštancie nedospel k záveru a v odôvodnení rozhodnutia ani neuviedol, že dovolateľka mohla plniť až po márnej výzve veriteľa dlžníkovi, že ak by plnila bez výzvy dlžníkovi, jednalo by sa o pristúpenie k záväzku a ani to, že dovolateľka plnila z iného právneho vzťahu s manželom žalovanej. Závery a konštatovania odvolacieho súdu o prejednávanej veci boli novými a pre vec podstatnými právnymi a skutkovými závermi, prijatými bez toho, aby vyplynuli z dokazovania pred súdom prvej inštancie a bez toho, aby odvolací súd sám dokazovanie zopakoval alebo doplnil a za týmto účelom vo veci nariadil pojednávanie.

32. Odvolací súd nielenže rozhodol o odvolaní dovolateľky z iného dôvodu, ako súd prvej inštancie, ale aplikoval iné zákonné ustanovenie a vyslovil domnienku o existencii iného právneho vzťahu medzi dovolateľkou a manželom žalovanej, hoci tvrdenia dovolateľky o tom, že dôvodom na zasielanie prostriedkov na účet určený na odpisovanie splátok úveru je práve jej ručiteľský záväzok žalovaná nespорила a toto tvrdenie sa tak stalo nesporným, ale nevyporiadal sa ani s iným vlastným rozhodnutím (iného senátu), v ktorom dospel v podstatne totožnej veci k inému právnemu záveru. A hoci žalobkyňa v inej veci (vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 9Co/8/2020) nebola ručiteľkou, súd v tejto inej veci nepovažoval za potrebné, aby preukázala, že ju banka na plnenie vyzvala a ani to, aby plnila priamo banke - súdu postačovalo, že plnila rovnakým spôsobom ako mal plniť dlžník.

33. Odvolací súd podľa dovolateľky nesprávne právne posúdil vec, pretože použil nesprávny právny predpis a hoci sú ustanovenia OZ a ObchZ obdobné, tieto ustanovenia nesprávne interpretoval, ak dospel k záveru, že ručiteľ nie je oprávnený plniť aj skôr ako mu voči veriteľovi vznikne povinnosť plniť záväzok za dlžníka a k záveru, že ručiteľ nie je oprávnený plniť rovnako ako dlžník. Odvolací súd tiež nesprávne právne posúdil vec, ak vyslovil domnienku o existencii iného právneho vzťahu, z ktorého bolo plnené medzi dovolateľkou a manželom žalovanej, ak v konaní bola nesporná skutočnosť, že dovolateľka plnila len z titulu svojho ručiteľského záväzku. Dovolaťke súdy odopreli nárok na vrátenie peňazí, ktoré vynaložila na úver žalovanej a jej manžela, z ktorého mala žalovaná a jej manžel prospech nielen vo vzťahu k zániku záväzku banky voči nim ako dlžníkom v rozsahu plnenia dovolateľky. V konaní bolo pritom preukázané, že z plnenia dovolateľky sa znižoval úverový dlh dlžníkov voči veriteľovi banke, a preto dovolateľka ani nemohla plniť z iného ako zo svojho ručiteľského záväzku za dlžníkov, inak by sa banka voči nej bezdôvodne obohatila.

34. Hrubým zásahom do práv dovolateľky bolo aj narušenie jej právnej istoty v tom, ako budú všeobecné súdy v jej veci postupovať. Dovolaťka v podanom odvolaní poukázala na iný rozsudok odvolacieho súdu, v ktorom na úspech žalobkyne postačovala samotná skutočnosť, že na bankový účet určený na odpisovanie splátok úveru zasielala finančné prostriedky, pretože ich tam nezasielal dlžník; súd tam žalobe žalobkyne v celom rozsahu vyhovel. Odvolací súd k tejto skutočnosti nezaujal žiadne stanovisko. Dovolaťka pritom už opakovane odvolacím súdom vytkol popísaný postup pri rozhodovaní o odvolaniach proti rozhodnutiam súdov prvej inštancie:

Z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. júla 2020 sp. zn. 6Cdo/177/2019 vyplýva: „Za situácie, kedy síce rovnaký právny názor je zdôvodnený novými právnymi argumentmi vyžadujúcimi si zistenie takých skutočností, na ktoré sa doposiaľ dokazovanie cielene nezameralo, čo je aj tento prípad (pritom nie je rozhodujúce, či z doposiaľ vykonaných dôkazov mohli byť niektoré skutočnosti zistené, pokiaľ ich súd prvej inštancie nehodnotil lebo ich nepovažoval za relevantné pre rozhodnutie), je potrebné, aby odvolací súd zopakoval a prípadne i doplnil dokazovanie spôsobom, ktorým sporovým stranám vytvorí priestor na vyjadrenie sa k takému dokazovaniu i s možnosťou navrhovať ďalšie dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a zároveň uviedol i právny predpis, na základe ktorého vec bude posudzovať tak, aby strany mali možnosť k nemu zaujať svoje stanovisko.“

Z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. novembra 2018 sp. zn. 3Cdo/111/2017 vyplýva: „Dovolaťka súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyvodil odlišné skutkové závery, ako súd prvej inštancie, bez toho, aby vo veci vykonal (zopakoval) v potrebnom rozsahu dokazovanie. Ak sa však odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvej inštancie na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 CSP. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou

priamosti a ústnosti civilného sporového konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o opodstatnenosti žaloby žalobcu, dospel v podstate iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie.

... Z uvedeného vyplýva, že odvolací súd postupoval v priamom rozpore so znením ustanovenia § 384 ods. 1 CSP, a teda sa natoľko odchyľil od jeho znenia, že zásadne poprel jeho účel a význam, keď dospel k odlišným skutkovým zisteniam ako okresný súd bez vykonania vlastného dokazovania alebo jeho zopakovania v odvolacom konaní; k odlišnému hodnoteniu dôkazu má odvolací súd povinnosť poskytnúť sporovej strane možnosť sa k nemu vyjadriť. Pokiaľ tak neurobí, možno považovať jeho odchylné skutkové závery za nepodložené, urobené v rozpore s § 204, § 378 ods. 1 a § 384 ods. 1 CSP a v takom prípade je odvolacie konanie postihnuté vadou podľa § 420 písm. f) CSP.“

Z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. mája 2020 sp. zn. 7Cdo/83/2018: „Najvyšší súd v podobných súvislostiach stabilne zastáva názor, že je neprípustné, aby odvolací súd k svojim odlišným skutkovým zisteniam dospel len na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. Na to, aby ich mohol inak zhodnotiť, ich musí v odvolacom konaní opäť vykonať. Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie vyvodil odlišné skutkové závery, ako súd prvej inštancie, bez toho, aby vo veci vykonal (zopakoval) v potrebnom rozsahu dokazovanie (body 1.7., 2.8., 14.3.). Ak sa však odvolací súd chcel odchyliť od skutkových zistení súdu prvej inštancie na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 384 ods. 1 CSP sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 191 CSP. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti civilného sporového konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o opodstatnenosti žaloby žalobcov v časti nemajetkovej ujmy, dospel v podstate iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. Uvedené platí o to viac, ak odvolací súd inak rozhodol o tomto spornom nároku (nemajetkovej ujme) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP) spôsobom „ex catedra“ (bod 2.1.), napriek tomu, že bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie (čo zakladá ďalšiu vadu zmätočnosti).“

35. Tým, že odvolací súd nevyzval dovolateľku k vyjadreniu sa k novej aplikácii doposiaľ nepoužitého ustanovenia právneho predpisu, nenariadil vo veci pojednávanie, nezopakoval alebo nedoplnil dokazovanie a napriek tomu potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie pri inom právnom posúdení veci a dospel k záveru o existencii iného právneho vzťahu, ktorý v konaní pred súdom prvej inštancie nebol ani tvrdený ani preukázaný a nevyplýval tak z výsledkov vykonaného dokazovania, bolo porušené právo dovolateľky na spravodlivý proces.

36. S ohľadom na vyššie uvedené dovolateľka navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

37. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie považuje za neprípustné, preto ho navrhuje odmietnuť.

V.

Konanie o dovolaní

38. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolaniu vyhovieť nemožno.

39. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a odvolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (porovnaj sp. zn. 3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016).

40. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

41. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sú nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

42. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj sp. zn. 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto posudzoval opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní (pred nižšími súdmi) došlo k nou tvrdenej vade zmätočnosti.

43. Pojemným znakom vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f) CSP je, že k nej došlo nesprávnym „procesným“ postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol konanie), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (tu porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/162/2017, 3Cdo/22/2018, 4Cdo/87/2017, 5Cdo/112/2018, 7Cdo/202/2017 a 8Cdo/85/2018). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

44. V danom prípade dovolateľka dôvodnosť dovolania odvodila z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keď porušenie práva na spravodlivý proces, ktorým malo byť znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, oprela o tvrdenie, že odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie rozhodol na základe iného vyhodnotenia skutkových okolností, aplikácie iného ustanovenia zákona bez toho, aby nariadil pojednávanie a na ňom zopakoval dokazovanie a umožnil žalobkyni ako strane sporu vyjadriť sa k aplikácii iného zákonného ustanovenia.

Podľa § 188 ods. 1 CSP súd vykonáva dôkazy na pojednávaní.

Podľa § 191 ods. 1 CSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo.

Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred

súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 382 CSP ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

Podľa § 383 CSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

Podľa § 384 ods. 1 CSP ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

Na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).

45. Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, že ak odvolací súd ako súd opravný v rámci preskúmavania rozhodnutia súdu prvej inštancie dôjde k záveru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie zopakuje. Uvedená povinnosť odvolacieho súdu vyplýva z princípu priamosti; odvolací súd teda nemôže dôkazy vykonané súdom prvej inštancie sám len prehodnotiť. Zároveň, ak chce odvolací súd vstúpiť do procesu modifikácie skutkového stavu, na ktorom je rozhodnutie súdu prvej inštancie založené, obligatórne musí byť nariadené odvolacie pojednávanie.

46. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú teda značne obmedzené, keďže v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o správnosti súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu má odvolací súd možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd sám získal tak, že opakoval dôkazy vykonané súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy.

47. Podmienenie zmeny skutkových záverov, ustálených súdom prvej inštancie, opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy, ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/98/2017).

48. Dovolací súd sa preto zaoberal otázkou, či v danej veci odvolací súd dospel ku zmene skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie, ktorá okolnosť by podmieňovala potrebu doplnenia dokazovania, a teda aj nariadenia pojednávania odvolacieho súdu v zmysle § 383 CSP v spojení s § 384 ods. 1 a § 385 ods. 1 CSP.

Podľa § 531 ods. 1 OZ kto sa dohodne s dlžníkom, že preberá jeho dlh, nastúpi ako dlžník na jeho miesto, ak na to dá veriteľ súhlas. Súhlas veriteľa možno dať buď pôvodnému dlžníkovi, alebo tomu, kto dlh prevzal.

Podľa § 533 veta prvá OZ kto bez súhlasu dlžníka dohodne písomne s veriteľom, že splní za dlžníka jeho peňažný záväzok, stáva sa dlžníkom popri pôvodnom dlžníkovi a obaja dlžníci sú zaviazaní spoločne a nerozdielne.

Podľa § 546 OZ dohodou účastníkov možno zabezpečiť pohľadávku ručením. Ručenie vzniká písomným vyhlásením, ktorým ručiteľ berie na seba voči veriteľovi povinnosť, že pohľadávku uspokojí, ak ju neuspokojí dlžník.

Podľa § 548 ods. 1 OZ ručiteľ je povinný dlh splniť, ak ho nesplnil dlžník, hoci ho na to veriteľ písomne vyzval.

Podľa § 550 OZ ručiteľ, ktorý dlh splnil, je oprávnený požadovať od dlžníka náhradu za plnenie poskytnuté veriteľovi.

49. Súd prvej inštancie v odôvodnení jeho rozsudku uviedol nesporné skutkové zistenia (body 6. až 8., 11.), okrem iného, „že žalobkyňa, vedomá si svojho záväzku ako ručiteľa, bez vyzvania banky ako veriteľa, začala na bankový účet vedený na meno C. H. - syna žalobkyne, z ktorého účtu boli realizované splátky úveru ... pravidelne zasielať čiastku vo výške 317 eur, ktorá bola následne každý mesiac zrazená v prospech banky. Tieto skutkové zistenia, ktoré zhrnul v bode 14. tak, že „žalobkyňa, súc si vedomá jej ručiteľského záväzku, ... zaplatila v období od 01. 11. 2018 do 03. 04. 2020 celkom sumu 5.154,12 eur ... v mesačných čiastkach po 317 eur, teda že žalobkyňa celú sumu vo výške 5.154,12 eur poukázala na účet svojho syna, C. H. V bodoch 16. a 17. citoval ustanovenie § 550 OZ s tým, že z neho vyplýva, že na ručiteľa, ktorý splnil záväzok dlžníka, prechádzajú zo zákona práva veriteľa a vzniká mu pohľadávka voči dlžníkovi na náhradu toho, čo za neho plnil veriteľovi. Z bodu 17. odôvodnenia vyplýva potom právny záver súdu prvej inštancie, založený na aplikácii § 550 OZ, že ak žalobkyňa neplnila veriteľovi, ale plnila dlžníkovi nie je oprávnená náhradu za toto plnenie požadovať od žalovanej ako dlžníka. Z uvedeného je zrejmé, že súd prvej inštancie pri posudzovaní dôvodnosti žaloby vychádzal aj z aplikácie ustanovenia § 548 ods. 1 OZ.

50. Odvolací súd vychádzal z dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie a jeho skutkových zistení súdu prvej inštancie (body 8. a 10. odôvodnenia jeho rozsudku) a rovnako konštatoval, že „k výzve banky nedošlo ... a preto ak žalobkyňa dobrovoľne zasielala na účet C. H. mesačne peňažnú sumu 317 eur, nejednalo sa o plnenie ručiteľského záväzku v zmysle podmienok § 546 a § 548 ods. 1 OZ ...“ a preto (bod 11. jeho rozsudku) zhodne so záverom súdu prvej inštancie dospel k záveru, že nedošlo k naplneniu podmienok uvedených v § 550 Občianskeho zákonníka, na základe ktorých by žalobkyňa mohla uplatnenú pohľadávku na základe podanej žaloby uplatňovať si voči žalovanej ako náhradu z ručiteľského záväzku. Z týchto dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

51. Z uvedeného je zrejmé, že oba súdy svoj záver o nedôvodnosti žaloby založili na rovnakých skutkových zisteniach a aplikácii tých istých ustanovení § 546, § 548 ods. 1 a § 550 OZ. Na tomto závere dovolacieho súdu nič nemení okolnosť, že odvolací súd v bode 9. odôvodnenia jeho rozsudku (len) na zdôraznenie akcesorickej a subsidiárnej povahy ručenia, keď povinnosť ručiteľa splniť dlh veriteľovi za dlžníka je v zmysle § 548 ods. 1 OZ podmienená tým, že dlžník dlh nespláca a splatný dlh nesplnil napriek výzve veriteľa, poukázal na rozdiel medzi ručením, prevzatím dlhu podľa § 531 ods. 1 OZ a pristúpením k záväzku podľa § 533 OZ. Toto poukázanie na rozdiel medzi ručením na jednej strane a prevzatím dlhu, resp. pristúpením k záväzku na strane druhej nemožno považovať za odlišný skutkový záver, ktorý z dokazovania nevyplynul, ani za iný právny záver.

52. Ako je vyššie uvedené, tak súd prvej inštancie ako aj súd odvolací vychádzali zo zhodne vyhodnotených skutkových zistení a zhodne založili svoj právny záver na aplikácii ustanovení § 546, § 548 ods. 1 a najmä § 550 OZ a nedôvodnosť žaloby vyvodili z nesplnenia podmienok ustanovenia § 550 OZ. Je preto irelevantné, že odvolací súd uviedol v teoretickej rovine aj možnosť prevzatia dlhu a pristúpenia k záväzku, keď sa existenciou takej možnosti bližšie ani nezaoberal. Odvolací súd teda nedospel k záveru, že by sa na vec vzťahovalo ustanovenie § 533 OZ a toto ustanovenie ani nebolo pre jeho rozhodnutie rozhodujúce.

53. Z uvedených dôvodov dovolací súd nepovažoval za dôvodnú dovoláciu námietku, že došlo k porušeniu ustanovenia § 382 CSP a v spojení s ním k porušeniu ustanovení § 383, § 384 ods. 1 a § 385 ods. 1 CSP, ktorá okolnosť sama osebe podmieňuje zamietnutie dovolania podaného z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP.

54. Žalobkyňa v dovolaní namietala nesprávnosť právneho posúdenia, ktoré videla v tom, že v OZ ale ani v ObchZ nie je žiadne ustanovenie, z ktorého by vyplynulo, že ručiteľ nie je oprávnený plniť veriteľovi kedykoľvek po tom, čo sa stane ručiteľom, a poukázala na obchodnoprávnu povahu jej ručiteľského záväzku, keďže v prípade zmluvy o úvere ide o absolútny obchod podriadený pod Obchodný zákonník, a preto sa aj záväzkové vzťahy, ktoré vznikajú pri zabezpečení záväzkov z úverovej zmluvy majú spravovať ustanoveniami ObchZ.

55. Táto námietka by prípadne mohla smerovať k uplatneniu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP, tento dôvod však dovolateľka výslovne neuplatnila, nešpecifikovala ani, o ktorý prípad podľa § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) alebo písm. c) CSP by sa malo jednať a súčasne ani nevymedzila právnu otázku, od vyriešenia ktorej malo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu. Podstatné však je, že v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie takú odvoláciu námietku vôbec neuplatnila; odvolací súd sa teda takou otázkou ani nezaoberal, a preto je v tejto časti dovolanie z hľadiska § 421 ods. 1 CSP neprípustné.

56. Žalobkyňa napokon namietla, že bola narušená jej právna istota, keď v odvolaní poukázala na iný rozsudok odvolacieho súdu, v ktorom na úspech žalobkyne postačovala samotná skutočnosť, že na bankový účet určený na odpisovanie splátok úveru zasielala finančné prostriedky, pretože ich nezasielal dlžník a súd tejto žalobe (v inom konaní) vyhovel, ale odvolací súd k tejto skutočnosti nezaujal žiadne stanovisko.

57. V zmysle § 433 CSP dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom. Dovolateľka uvedenú námietku bližšie nešpecifikovala, ani neoznačila rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré by predstavovalo ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, resp. stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo (Čl. 2 CSP). Z toho dôvodu dovolací súd ani túto dovoláciu námietku nepovažoval za dôvodnú.

58. Vzhľadom na vyššie konštatovaný záver, že nedošlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP), dovolací súd dovolanie podľa § 448 CSP zamietol ako nedôvodné.

59. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd vzhľadom na plný úspech žalovanej v tomto konaní rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

60. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.